

Mini teater 2017—2018

NAJ
BO
KONEC
LEP

Mohamed
El Khatib

Mohamed
El Khatib

NAJ

Osmrtnica
v enem
dejanju

BO

KONEC

LEP

*(Finir en beauté
Pièce en 1 acte de décès)*

Prevajalka:

Suzana Koncut

Režiser, dramaturg in avtor izbora glasbe:

Ivica Buljan

Igralec:

Robert Waltl

Scenograf, avtor videa in fotograf:

Mark Požlep

Lektorica:

Mateja Dermelj

Asistentka lektorice:

Špela Kopitar

Oblikovalec plakata in gledališkega lista:

Zoran Pungerčar

Koprodukcija:

Mini teater Ljubljana, Mestno gledališče Ptuj
in Novo kazalište Zagreb

Premieri:

Mestno gledališče Ptuj: 31. oktober 2017

Mini teater: 3. november 2017

gorenjeGTI

Mohamed El Khatib je hotel napisati dramsko besedilo, ki bi temeljilo na intervjuju z njegovo mamo. Leta 2012 je zasnovani projekt zaustavila njena smrt. Tako je nastal kolaž časopisnih izrezkov, elektronskih in telefonskih sporočil, prepisov pogovorov, videov, kratkih dialogov z očetom ... Celotno gradivo je spoj izmišljenega in dokumentarnega ter ponuja pogled na intimnost življenja, zaznamovanega s smrtjo, in se dotika vprašanj družine, države, maternega jezika, spomina, žalovanja. Drama je ganljiva avtobiografska pripoved, na trenutke boleča, pogosto zelo zabavna, in prefinjeno prepleta osebno z univerzalnim.

Mohamed El Khatib je francoski pisatelj, režiser in performer maroških korenin. Pri svojem delu poskuša dramo soočati z drugimi mediji, kot so film, video, instalacija in časopisje. V samo enem letu je postal največje odkritje francoskega novega gledališča. Velik uspeh je dosegel na festivalu v Avignonu, na letošnjem prestižnem pariškem festivalu (*Festival d'automne*) pa se je predstavil s kar tremi deli. Besedilo *Naj bo konec lep* je bilo leta 2016 nagrajeno z najpomembnejšo francosko nagrado za dramatiko (*Grand Prix de littérature dramatique*). Avtor je o svojem delu zapisal:

Kronika napovedane smrti

Zbral sem vse razpoložljivo gradivo iz življenja med majem 2010 in avgustom 2013. Nisem vedno prosil za potrebna dovoljenja. Nisem si zastavljal vprašanj o meji, dostojnosti, obzirnosti. Zbral sem, kar sem mogel, in sestavil na novo. Vse je šlo zelo hitro in brez vnaprejšnje priprave. Pričujoča knjiga v novi obliki, kronološko in bolj ali manj linearno obnavlja to dokumentarno fikcijo. Nobenega suspenza ni, vemo, da ona na koncu umre in da je njen sin zelo zelo žalosten. Vemo tudi to, da bi, če bi moral to narediti še enkrat, gotovo ravnal drugače. Več bi bil prisoten. Bil bi pozornejši. Bil bi prijaznejši. Več bi me zanimalo. Spremljal bi simptome. Poskusil bi pomagati, kot se spodobi. Trudil bi se biti bolj zavzet. Iskal bi najboljšo kliniko. Naučil bi se arabsko. Trdno bi držal z družino. Trudil bi se biti nadpovprečen. Bil bi vzoren sin. Starši se vedno sprašujejo, ali so bili dobri starši. Kaj pa mi, smo bili mi dobri otroci? Smo bili mi otroci na nivoju? Smo bili mi vrhunski otroci? (Avtorjev prepis k besedilu *Naj bo konec lep*)

6 PROJECT PRESENTATION

Translator:

Suzana Koncut

Director, dramaturge and music selection:

Ivica Buljan

Set design, photographer and video:

Mark Požlep

Performer:

Robert Waltl

Language consultant:

Mateja Dermelj

Language consultant assistant:

Špela Kopitar

Design:

Zoran Pungerčar

Co-production:

Mini teater, MG Ptuj and Novo kazalište Zagreb

Premieres:

MG Ptuj: 31st October 2017

Mini teater: 3rd November 2017

gorenjeGTI

Mohamed El Khatib wanted to write a drama piece based on an interview with his mother. In 2012, her death interrupted the planned project. What resulted was a collage of newspaper clippings, electronic and phone messages, conversation transcripts, videos, short dialogues with his father, etc. All the materials are a fusion of the made-up and the documentary, offering a view of the intimacy of life marked by death, and touching upon the issues of family, country, mother tongue, memory, mourning. This piece is a moving autobiographical narrative, at times cuttngly painful, often very entertaining, intertwining in a subtle way the personal and the universal.

Mohamed El Khatib is a French writer, director and performer of Moroccan origin. In his work, he seeks to confront drama with other media, such as film, video, installations and print media. In a single year, he became a major discovery within French new theatre. He achieved great success at the Avignon festival and will be presenting three pieces at this year's prestigious Festival d'automne in Paris. His text *Finir en beauté* was awarded the major French drama prize Grand Prix de littérature dramatique in 2016.

»HE /
WANTED TO GET /
TO THE TOP /
BUT /
HE ONLY REACHED /
THE MIDDLE.«

M. KIPPENBERGER*

* Ne bi mi bilo treba ohranjati te zastarele literarne tradicije vključevanja nepreklicnih epigrafov. Ta narcistični in goljufigi, bolj ali manj zagonetni komentar naj bi bil tudi intelektualno jamstvo, ki bi avtorja vpisovalo v razmeroma ugledno duhovno povezanost.

Pogreb

Žalosten dan

Tišina

9

Žalovanje

Spomin

Počastitev

Procesija

Črni kamen

Cvetje

Verniki

Mrtvaški

Molitev

- 1371–27 *rabih al aval* 1433 po hedžri; leto rojstva in datum smrti Yamne El Khatib.
- 1950 po Kristusu, rojstvo moje mame (plus minus dve leti). Načeloma 19. junija v Snadi, v gorovju Rif.
- 1968, poroka med Yamno louaj in Ahmedom El Khatibom.
- Od leta 1972 do leta 1984 rojstvo mojih štirih sester.
- 1973, naftna kriza. Ahmed El Khatib pride v Francijo.
- 29. april 1976, pod Valéryem Giscardom d'Estaingom sprejmejo Zakon o združevanju družin (predsednik vlade je tedaj Jacques Chirac).
- 22. oktober 1977, mama pride v Francijo.
- Maj 1981, izvolitev François Mitterranda – obljuba o volilni pravici za tujce.
- 19. junij 1991, zaničljiv govor Jacquesa Chiraca o priseljencih v Orléansu.
- 1996, star sem 16 let.
- 11. oktober 2010, objava mojega prvega besedila *Na varnem pred ničimer (À l'abri de rien)*. Ko oče odkrije posvetilo, Yamni, mi reče: »V tej hiši se tako ali tako vse vrti samo okrog tvoje mame.«
- 29. avgust 2011, Univerzitetni klinični center Orléans-la-Source, čakanje na presaditev jeter.
- 11. september 2011, družinski sestanek, ki naj bi določil potencialne darovalce jeter.
 - 12. februar 2012
 - 17. februar 2012
 - 18. februar 2012
 - 19. februar 2012
- 20. februar 2012, 03.15.
 - 21. februar 2012
 - 22. februar 2012
 - 23. februar 2012
 - 24. februar 2012
 - 25. februar 2012
- 6. maj 2012, izvolitev François Hollanda – obljuba o volilni pravici za tujce.
- 14. maj 2012, po mamini zaslugi sem prihranil 30 evrov.
- Oktober 2014, premiera predstave *Finir en beauté (Naj bo konec lep)* na mednarodnem festivalu sodobne umetnosti in pisave Actoral (Marseille).

Osmrtnica, v srbsčini *čitulja* – nekaj, kar je obvestilo, namenjeno v branje javnosti, v grščini *psychoharti* – obvestilo o duši, lahko tudi zemljevid, karta duše. Tri besede, ki povezujejo dramsko delo Mohameda El Khatiba: smrt matere, objava zapisa o umiranju (dramski tekst) in poskus zemljevida njene duše in duš družine, predvsem sester, ki jim je delo tudi posvečeno.

Dramsko besedilo Mohameda El Khatiba je večmedijsko, ker povezuje nevidno delo kamere, fotoaparata, telefone oz. esemese, elektronsko pošto in različne ravni govora – birokratski jezik, osebno izpoved, pričevanja drugih. Takšen pristop bi lahko, ob skopih opisih materinih stanj in simptomov, opredelili kot neorealizem, če ne bi dramsko delo segalo globlje od družbene in psihološke analize. Delo Mohameda El Khatiba je namreč izjemen antropološki dokument in obenem dekonstrukcija antropološkega kompleksa, ki ga opisuje.

Naslov *Naj bo konec lep* ima dvojni pomen, v obeh primerih ironičen: na eni strani gre za smrt, ki ne more biti lepa, na drugi za položaj umirajoče matere in še živega očeta v konkretni mešanici kultur. Konec je namreč tak, da mati v sinovi stvaritvi doživi neko vrsto apoteoze in da oče v prizoru, ko tava po pokopališču in ne ve, kje je grob, ki ga išče, popolnoma izgubi patriarhalno avtoriteto – ker je izgubil spomin. Ta obrat je izjemen, če imamo pred očmi kulturo maroških prišlekov v francoski kulturi, saj nedvomno pomeni revindikacijo žensk: mati in sestre so bolj človeške, bolj empatične, bolj prisotne.

Z ženskami iz imigrantske maroške skupnosti sem imela izjemno izkušnjo leta 1997 v Amsterdamu, v okviru projekta kulturnega centra De Ballie: tri tedne sem živela v najbolj pisanem imigrantskem okolju v Amsterdamu, Indische Buurt, pri bosanski družini (mami in hčerki), in vsak dan obiskovala družabne centre raznih etničnih skupin, ponoči pa sem po četrti večkrat krožila s policisti. Neka-

tere centre, načeloma namenjene vsem, so zavzeli moški, to je veljalo predvsem za Turke, ki so tam igrali karte, tavli in šah in pili metin čaj. Zelo pogosto so dejavnosti, namenjene ženskam, ugasnile – vse razen ene: tečajev šivanja. Na takšne tečaje so prihajale tudi maroške ženske, sicer zaprte po domovih in z zelo omejenim gibanjem. Moja naloga je bila, da z različnimi skupinami žensk pripravim nekakšno javno predstavitev na sceni – torej nekaj, kar je za te ženske izrazito tvegano in na prvi pogled nerealno. Moje prvo srečanje z maroškimi ženskami je obetalo katastrofo; prišla sem v veliko sobo, polno žensk: ker sem ženska, so bile brez feredž, med njimi bila prevajalka. Jaz sem govorila v francoščini, ona pa je prevajala ... v francoščino. Ob koncu pogovora so se nekatere mlajše ženske že začele hihotati in so mi vprašanja postavljati neposredno. Po nekaj seansah sem odkrila, katerim zgodbam takoj sledijo in potem rade povedo tudi svoje: to so bile pravljice, potem pa so počasi sledili opisi njihovega življenja. Pred življenjepisom je bila vedno obvezna, tako rekoč cenzorska intervencija – morale so povedati nekaj o svojem očetu. Šele skozi zgodbo o očetu so lahko razvile lastno zgodbo. Ta nujni uvod je bil obenem jasna izjava o pomembnem, če ne ključnem delu njihovega življenja. In zelo pogosto tu ni šlo za slavljenje očeta in njegove družine, temveč za diskretno sporočilo o vsem, kar se je ženski dogajalo zaradi njenega očeta in njegove družine. Na koncu sem prav iz maroške skupine dobila mlado žensko, ki je v De Ballieju v kavbojkah govorila o svojem življenju. Tam je bil šivalni stroj, ki je zvočno spremljal začetek in konec zgodbe.

Maroška družina v Franciji in mati, o kateri piše Mohamed El Khatib, v veliki meri ustrezata sliki, ki sem jo v nizozemski različici imela od prej. Druga generacija se je povsem integrirala v francosko družbo in kulturo, oče pogojno – kolikor sta zahtevala delo in varnost za družino, mati pa, gorjanka, je do konca življenja ostala nepismena, umaknjena med stene stanovanja, predana otrokom, gostoljubna: to je del opisa matere, ki se pojavi na samem začetku dramskega teksta. Sin ji bere vzvišeno poezijo Victorja Hugoja, ne zato da bi poglobil njeno kulturno znanje ali zaradi vzvišenosti trenutka, temveč zato, ker je

Hugojeve poezije vredna. Mati med branjem zaspi. Branje besedil, ki so materi večinoma nerazumljiva, je patetična, a popolnoma upravičena gesta sina, ki poskuša materi ob koncu njenega življenja odpreti vsaj nekatere od prostorov sreče, ki so ji jih odrekli vse življenje: ta drugi svet, v katerem je avtor vstopil tudi po zaslugi materine skrbi in nege in mu je v njem uspelo, je bil njenemu razumevanju po krivici odvzet. Mrakobno krivico, za katero je odgovorna družina oz. očetovska avtoriteta, skuša avtor popraviti tudi tako, da svoj v resničnosti izjemni status v francoski kulturi in širše vsakič ironizira – najizraziteje v primeru nakupa drage kamere. Njegovo življenje zunaj bolnišnice in daleč od materine smrtne postelje je komični stereotip zahodnega kulturnega delavca. Od tukaj bi lahko rekli – blagor mu! Šalo na stran, resnično življenje zunaj je pravzaprav fasada pričakovanega, avtomatičnega in izumetničenega, vključno z vedenjem ljudi – znotraj, v gledališču smrti, je tisto pravo, kratek čas trajajoče življenje, ki ga je moč zlahka izgubiti.

Da bi prišel do zemljevidov duš, mora avtor izpostaviti posebnosti in se posvetiti ritualom, ki dajejo pomen materi in dovoljujejo njeno sakralizacijo, kar je njegov končni cilj. Med rituali, ki so na voljo, so seveda predvideni muslimanski in manj predvideni postkrščanski, torej rituali sodobnega časa in prostora. Celotna družina je postavljena v nerodno situacijo: mati, ki umira, je med njimi edina, ki pozna pogrebne rituale. Če ne gre za posebno versko oz. sektaško ekskluzivnost, je v številnih kulturah, krščanskih ali ne, prav ženska ta, ki se ukvarja z mrtvim telesom. V antiki, v grškem svetu je ženska zaznamovana z »nečistostjo« (gr. *miasma*) zaradi rojevanja in krvavitv in prav zaradi tega – za razliko od moškega – ne tvega »omadeževanja«, če se dotika mrtvega telesa. Od trenutka smrti pa do pogreba je mrtvo telo v rokah žensk. Med pogrebom je morda za žensko edina priložnost, da v žalostinkah pove nekaj o sebi: on je mrtev, ampak jaz trpim ... Tudi če gre za urbano, organizirano pogrebno dejanje, je ženska ta, ki pozna rituale in ki ve, kaj je treba narediti. Ko umre ženska, druge ženske še lažje prevzemajo tovrstne dolžnosti; a v našem primeru gre za drugo generacijo

priseljencev, za ženske (sestre), ki so popolnoma integrirane v novo družbo, in nelagodje je zato večje. Sodobno ravnanje z mrtvim telesom nujno predpostavlja bolnišnico, tudi če član družine umre doma. Vse je zastavljeno tako, da stika z mrtvim telesom ni. Ni niti intimnosti, prilagajanja, priprave na žalost – vse prevzame neki aparat, ki ga plačujemo, da naše drage še bolj oddalji od nas. Nerodnost vseh v družini daje jasno sliko o povezovalni moči matere, ki je natančno navedla svojo voljo in pripravila, kar je lahko, za pogreb. Šele v trenutkih pred smrtjo sinu postane jasno, kako močno je bila mati izločena iz družbe in družbenih privilegijev: odlično se razume s čistilkami v bolnišnici, verjetno so večinoma iz Severne Afrike. Zemljevidi duš družine, ki se razkrijejo ob smrti matere, pokažejo, kdo jih je oblikoval – mati sama. Mohamed El Khatib ritualizacijo zaokroži in konča s fotografiranjem mrtve matere. To je običaj, ki se je uveljavil pred koncem 19. stoletja in je v nekaterih kulturah, denimo v ameriški, še zmeraj v veljavi, posebej ko gre za mrtvega otroka. Fotografija je poceni, vsakdanja, dostopna nižjim slojem: fotografija matere, dokler je bila živa, mlada in lepa, pripada tekstu – fotografija mrtve matere pa je intimna, morda družinska last, vizualna priča spomina.

Mohamed El Khatib izdeluje zemljevide: zaradi tega je kronologija dekonstruirana, pretok časa nepomemben oz. arbitraren. Pisatelj začne pogovore z materjo z naivnim in sebičnim namenom, da bi izvedel kaj več o svoji mladosti. Poskus ne uspe – mati se spomni nepomembnih dogodkov in okoliščin, ki za sina niso posebej laskavi. Njeni spomini so samo ljubezen brez opazovanja, niso naracija. Drugi zemljevidi duš se razkrijejo v trenutku, ko bi bilo materi morda treba darovati organ: oče se takoj izloči, ena sestra svojo zadržanost argumentira z otroki, druga je takoj za, sin konča pogovor z izjavo, da bo materi jetra daroval on. Na žalost je inkompatibilen. To je najbolj grob dokaz, da ne družina ne pisatelj sam nista sposobna oplemenititi smrti, je narediti bolj človeške, končno vedeti, da si za umirajočega naredil vse. Nelagodje in krivda sta prisotna v vsaki kret-

nji, vsaki besedi, vsakem pogovoru z zdravniki: ne gre samo za nemoč, gre za našo nesposobnost, da izrazimo empatijo do umirajočega. Materina zadnja intervencija na zemljevidih pa zadeva sina: ob zadnjem dihu mati ne zmore več – ali pa noče – uslišati očeta in izgovoriti pričakovanega obrazca blagoslova. Sin je dobil zadnje materino darilo – osvoboditev od vseh zavezujočih običajev.

V dramskem besedilu Mohameda El Khatiba ni videti velike raznolikosti književnih postopkov, ni poetizacije vsakdanjika, ni hotenega izgubljanja smisla, ni turobne redundantnosti: lahko bi rekli, da je njegov tekst popolno nasprotje Houellebecqa. Če ostanemo pri definiciji neorealizma, moramo dodati še nekaj, kar bi termin oddaljilo od znanega konteksta. Najbližje je mikrozgodovina, a to je znanstvena definicija. Književnost drugega, pogosto dvojezičnega ali večjezičnega, skorajda mora v »matični« književnosti izkoriščati najboljše, kar je še ostalo od realizma – vsaj dekonstruirati ga mora. Odtujenost posameznika ni vedno najširše tematsko področje, saj sta družinska saga in določena podpora skupnosti na tem tematskem področju konkurenčni. Če prvo tematsko področje odpira poglobljanje v podzavest in psihologijo, drugo zahteva spomin, zgodovino, dogodke. Neorealizem bi pomene moral razširiti predvsem na nove diskurze, ki zahtevajo nove književne postopke, odvisne od novih komunikacij in njihovih aparatov. Nelagodje in nerodnost v dojemanju smrti in odnosa zahodne kulture do mrtvega telesa je deloma v naših novih kretnjah in našem novem telesu, prilagojenem držanju mobilnega telefona v roki ali prenosnika v naročju, slušalkam in podobnemu: ali ni naša roka manj pripravljena na dotik drugega telesa, ali ne služijo vse te naprave temu, da smo še bolj oddaljeni od telesnega, toplega ali hladnega, ter da raziskovanje kože ali kožuha preveč pogosto zamenjamo s tem, da zaželeni predmet/bitje fotografiramo in ga za kratek čas postavimo v spomin na svetovni splet? Verjetno bi bila nova realnost bolj prilagojen termin, a ne pokriva postopka, manipuliranja z novo realnostjo. V primeru dramskega teksta Mohameda El Khatiba ostajam torej pri operativnem terminu neorealizem.

Ostaja ključno vprašanje recepcije dramskega, pa tudi književnega, filmskega in drugega dela avtorja, ki je znan, priznan in inventiven. Recepcija v Franciji, med starim dojemanjem državljanstva, ki ni poznalo »rase«, in novega rasizma zaznava odsotnost oblike javnega obnašanja – politične korektnosti. V Sloveniji so misleci, ki si niso upali izustiti česa bolj provokativnega proti oblasti, še v osemdesetih letih imeli *scratching post* (za ostrenje krempljev domačih mačk) v politični korektnosti: še danes bo kakšen velikan refleksivnosti z veseljem popljuval politično korektnost. Za razliko od anglosaških in skandinavskih kultur politična korektnost tu nikoli ni bila družbeno aktivirana, čeprav so bile nekatere možnosti izkoriščene že v jugoslovanski družbi. Slovenska recepcija se torej sreča z dramo Mohameda El Khatiba brez zgodovinskega spomina o državljanu katerekoli barve kože in brez izkušnje institucionalne politične korektnosti. Težko bi našli boljši razlog za predstavitev te drame.

Ivica Buljan (Sinj, 1965) svojo režijsko poetiko razvija zlasti z uprizarjanjem del modernističnih avtorjev, kot so Elfriede Jelinek, Pier Paolo Pasolini, Heiner Müller, Robert Walser, Bernard-Marie Koltès, Peter Handke, Arthur Rimbaud ... Na zagrebški univerzi je študiral politične vede ter diplomiral iz francoskega jezika in književnosti ter primerjalne književnosti. Buljanove uprizoritve segajo daleč onkraj meja Slovenije, Hrvaške in Francije; režiral je tudi v Združenih državah Amerike, Nemčiji, Litvi, Belgiji, Rusiji, Srbiji, Črni gori, Italiji, Slonokoščeni obali, na Madžarskem in Portugalskem. Njegove uprizoritve so gostovale na številnih mednarodnih festivalih. Ivica Buljan ne deluje samo kot režiser, temveč tudi kot umetniški vodja, direktor festivalov, urednik, prevajalec, prirejevalec besedil ... Med letoma 1998 in 2002 je bil ravnatelj Drame Hrvaškega narodnega gledališča v Splitu, leta 1999 je skupaj z Robertom Waltlom ustanovil Mini teater Ljubljana, leta 2002 je osnoval Novo kazališče v Zagrebu, leta 2003 pa je soustanovil Festival svetovnega gledališča v Zagrebu. O gledališču je predaval na ugledni newyorški šoli La Mama Ellen Stewart, je tudi profesor na Nacionalnih gledaliških akademijah v Saint-Etienne in Rennesu v Franciji. Trenutno je ravnatelj Drame HNK v Zagrebu.

Ivica Buljan je ustvarjal že v skoraj vseh pomembnejših slovenskih gledališčih, režiral je v SNG Drama Ljubljana, Slovenskem mladinskem gledališču, Mestnem gledališču ljubljanskem, Mini teatru Ljubljana, Slovenskem stalnem gledališču Trst, Prešernovem gledališču Kranj. Njegove uprizoritve, ki ambivalentno spajajo nežnost in krutost, so se močno vtisnile v emotivni spomin občinstva; omenimo samo nekaj najbolj udarnih: *Medeja material* (Mini teater, 2003), *Ena in druga* (SMG Ljubljana, 2006), *Ojdip v Korintu* (SNG Drama Ljubljana, 2006), *Mlado meso* (SMG Ljubljana, 2007), *Macbeth after Shakespeare* (Mini teater, 2009), *Jaz, po katerem se lahko imenuje Ljubljana - Poker* (Mini teater, 2011), *Črna žival žalost* (MGL, 2013), *Zapiranje ljubezni* (Mini teater, 2013), *Še vedno vihar* (SNG Drama Ljubljana, 2014), *Ljudožerci* (SNG Drama Maribor, 2017). Za svoje gledališko ustvarjanje je prejel številne domače in mednarodne nagrade, med drugim nagrado Prešernovega sklada, več Borštnikovih nagrad, nagrado Peristil, nagrado Petar Brečić, Sterijevo nagrado, medaljo mesta Havana za zaslužne umetnike ... Francoska vlada ga je odlikovala z nazivom vitez reda četnosti in književnosti. S svojim ustvarjanjem izreka tudi družbeno kritiko, čeprav ni na odru, kot je zapisal Blaž Lukan, nikoli neposredno političen: »Buljan le redko odkrito oziroma eksplicitno politizira svojo dejavnost, pri čemer mislimo zlasti na pragmatizem vsakdanje politike, hkrati pa je vsaka njegova režija tudi njegova (politična) izjava. Zasedrana je v politikah drugega reda, torej v politikah telesa, spola, uprizarjanja.«

Robert Waltl (Slovenj Gradec, 1965) je iz igre diplomiral na ljubljanski AGRFT. Že med študijem je igral v različnih gledališčih, televizijskih serijah in filmih ter se intenzivno izpopolnjeval v lutkarstvu. Kmalu je opustil stalni angažma v gledališču in ustanovil Mini teater, ki se je v devetnajstih letih obstoja uveljavil kot mesto za uprizarjanje postdramskega gledališča in inovativnega gledališča za otroke in mladino. Je pobudnik Hiše strpnosti, ki pripravlja angažiran umetniški festival s filmskimi projekcijami, delavnicami, tribunami in diskusijami z občinstvom. Vzporedno z organizacijskimi dejavnostmi Waltl razvija svojo bogato režijsko kariero: na oder je postavil več kot šestdeset predstav v Sloveniji, na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Belgiji in Belorusiji in zanje prejel najpomembnejše strokovne nagrade. V središču njegovega zanimanja je sodobno branje ključnih del literature za otroke. Je velik zagovornik besedil Svetlane Makarovič, saj jih je na oder postavil že v številnih gledališčih.

Kot igralec – predstavil se je v več kot petdesetih uprizoritvah v različnih gledališčih – se je izkazal predvsem s klasičnim repertoarjem; odigral je vloge Hipolita, Oresta, Tiesta, Klavdija in strička Vanje; odlikujeta jih izjemna čustvena niansiranost in energična prezenca. Interpretiral je tudi kompleksna besedila modernističnih avtorjev, kot so Marina Cvetajeva, Pier Paolo Pasolini, Robert Walser, Heiner Müller, Marieluise Fleißer, Martin Sperr. Izjemen je njegov koltšovski opus s tremi značilnimi vlogami: Klavdij v *Dnevu umorov v zgodbi o Hamletu*, Kupec v *Samoti bombaževih polj* in Emigrant v *Noči čisto na robu gozdov*, vloga, ki jo je v razmiku desetih let igral dvakrat in bil zanjo nagrajen. Emigrant je emblematična stvaritev Roberta Waltla, ki tematsko združuje njegov angažma za vse tiste, ki trpijo zaradi kakršnegakoli političnega, ekonomskega in nacionalnega nasilja ali nasilja na podlagi spola. Pri gledalcih je zaradi virtuoznega govornega sloga in širokega razpona občutij zbudila izjemno empatijo.

Robert Walt je bil za svoje igralsko in režijsko delo večkrat nagrajen tako doma kot v tujini.

Mark Požlep (Celje, 1981) je magistriral na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani ter na fakulteti Campus Sint-Lucas v Bruslju (oddelek Transmedia). Deluje na področju vizualne umetnosti, performansa, prostorskih postavitev in videa.

S svojimi deli se je predstavil na številnih skupinskih in samostojnih razstavah, med njimi so: Cold Wind From The Balkans, Pera Museum Istanbul (Turčija), Odpornost, 7. Triennale slovenske sodobne umetnosti, Dogodek, 29. grafični bienale, Moderna galerija, Ljubljana, Cultural Hero, II Biennial of Quadrilateral/BQ_2, Muzej sodobne umetnosti, Reka (Hrvaška), U3 – Peti triennale slovenske sodobne umetnosti, ESSL award winners, Dunaj/Klosterneuburg (Avstrija). Svoje delo je razvijal na naslednjih umetniških rezidencah: Residence Unlimited, New York (ZDA), Israeli Digital Art Center (Izrael), Flaxart Studios, Belfast (Severna Irska), Cité Internationale Universitaire de Paris, Pariz (Francija), The Branch, La Vitrine (Francija).

Mini teater

Zavod za promocijo in izvedbo lutkovnih in gledaliških predstav
Križevniška ulica 1, 1000 Ljubljana

T +386 (01) 425 60 60

F +386 (01) 425 60 61

M +386 (0) 41 314 414

info@mini-teater.si

www.mini-teater.si

MOJI MAMI
JOŽI WALTL
(1945–1987)